

רשות ההגבלים העסקיים

הודעה על מתן פטור לשידורי קשת בע"מ, רשת חברת תקשורת והפקות (1992) בע"מ וטלעד אולפני ירושלים בע"מ מהחובה לקבל את אישור בית הדין להגבלים עסקיים לרכישה משותפת של זכויות לשידור משחקי כדורגל בישראל.

בהתאם לסמכותי לפי סעיף 14 (א) לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח - 1988, הריני להודיע על החלטתי לפטור בתנאים את שידורי קשת בע"מ (להלן: "קשת"), רשת חברת תקשורת והפקות (1992) בע"מ (להלן: "רשת") וטלעד אולפני ירושלים בע"מ (להלן: "טלעד"), מהצורך בקבלת אישור בית הדין להגבלים עסקיים להסדר הכובל ביניהן הנובע מרכישה משותפת של זכויות שידור משחקי כדורגל מהתאחדות לכדורגל בישראל, לתקופה של שנתיים שתחילתה בעונת המשחקים 97/98.

אלה טעמי

העובדות

1. בחודש מאי 1994 העמידה למכירה ההתאחדות לכדורגל בישראל (להלן: "ההתאחדות") זיכיון בלעדי לצלם, להקליט, לערוך ולשדר בטלוויזיה את משחקי הליגה הלאומית, גביע הטוטו וגביע המדינה, לתקופה של שלוש שנים שתחילתה בעונת המשחקים 94/95 וסופה בעונת המשחקים 96/97 (להלן: "תקופת הזיכיון הראשונה"). רשת, קשת וטלעד (להלן ביחד: "הזכיינים") הגישו הצעה משותפת במכרז וזכו בו. בעקבות הזכייה במכרז נחתמו שני הסכמים - האחד, הסכם בין הזכיינים לבין ההתאחדות לכדורגל בישראל; והשני, הסכם בין הזכיינים בינם לבין עצמם. שני ההסכמים עוסקים באופן שידור משחקי הכדורגל בשנים 1994-1997.

2. ביום 12 באפריל 1995 קבע הממונה על הגבלים עסקיים כי ההצעה המשותפת של הזכיינים, כמו גם ההסכם בין הזכיינים בעקבות זכייתם במכרז, וההסכם בין הזכיינים לבין ההתאחדות בישראל מהווים, כל אחד בעומדו בדד, ובפרט בעומדם כמקשה אחת, הסדר כובל (להלן: "הקביעה").

3. על הקביעה הוגשו עררים לבית הדין להגבלים עסקיים (עררים 95/ 4, 5, 6). לאחר הגשת העררים באו הזכיינים בדברים עם הממונה על הגבלים עסקיים ובעקבות מספר שינויים שערכו הזכיינים בהסכם ביניהם החליטו הזכיינים למשוך את ערריהם מבית הדין ולבקש מהממונה פטור מהצורך בקבלת אישור בית הדין להסדר הכובל החדש. ביום 24 במרץ 1996 נתן הממונה לשלושת הזכיינים פטור, בהתאם להוראות סעיף 14 של חוק ההגבלים.

4. לקראת סיום תקופת הזיכיון הראשונה הביעה ההתאחדות את רצונה למכור את זכויות שידור משחקי הכדורגל לתקופה נוספת של שלוש שנים, שתחילתה בעונת המשחקים 1997-1998 (להלן: "תקופת הזיכיון לשידורי כדורגל"). הזכויות אותן ביקשה ההתאחדות למכור הן זיכיון בלעדי לשידור 30 משחקים של הליגה הלאומית לכדורגל בכל עונה, משחקי חצי הגמר והגמר במשחקי גביע הטוטו וגביע המדינה, וכן 9 משחקים של נבחרת ישראל במהלך תקופת הזיכיון לשידורי כדורגל. ביום 25 במארס 1997 העניק הממונה לזכיינים פטור לניהול משא ומתן משותף בינם לבין ההתאחדות לרכישה משותפת של זכויות שידור משחקי כדורגל מההתאחדות (להלן: "החלטת הפטור לניהול משא ומתן").

5. החלטת הפטור לניהול משא ומתן הותנתה בתנאים כדלקמן:

א. אם יחתם הסכם בין הזכיינים מחד, לבין ההתאחדות לכדורגל מאידך, בעקבות ניהול המשא והמתן המשותף, יובא הסכם זה לאישור כתנאי למימוש.

ב. אם לא יגיעו הזכיינים לכלל הסכם משותף עם ההתאחדות לכדורגל, או שאותו הסכם לא יאושר כאמור בסעיף א' לעיל, חייב יהיה זכיון אשר יגיע בנפרד לכלל הסכם עם ההתאחדות לכדורגל באותו נושא ולגבי אותה תקופה או חלק ממנה לקבל את אישור מערך ההגבלים העסקיים כתנאי למימוש אותו ההסכם.

6. ביום 13 באוגוסט 1997 הוגשה בקשה לקבלת פטור מאישור הסדר כובל לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים, לרכישה משותפת של זכויות שידור משחקי כדורגל מההתאחדות. הסכם הרכישה המשותפת הוא פרי המשא ומתן בין הזכיינים לבין ההתאחדות לכדורגל, נשוא החלטת הפטור לניהול המשא ומתן. לבקשה צורפה טיוטת הסכם עם ההתאחדות לכדורגל; כמו כן צורפה טיוטת הסכם בין הזכיינים לבין עצמם.

7. הזכיינים מעוניינים לרכוש במשותף מההתאחדות זיכיון בלעדי לתקופה של שנתיים לשידור 30 משחקים של הליגה הלאומית לכדורגל בכל עונה, משחקי חצי הגמר והגמר במשחקי גביע הטוטו וגביע המדינה, וכן זכות לסירוב ראשון לשישה משחקים רשמיים של נבחרת ישראל. כל אחד מהזכיינים יהא אחראי באופן בלעדי לשידור משחקי הליגה הלאומית לכדורגל במסגרת יתר שידוריו, בתקופה בה יום השבת ייכלל ביחידת השידור שלו, מלבד שלושת השבועות אשר לגביהם אפרט להלן. רשת תקבל זיכיון בלעדי לשידור משחקי הליגה הלאומית לכדורגל, בתקופה שתחילתה 2.8.97 וסופה 4.4.98. טלעד תקבל זיכיון בלעדי לשידור משחקי הליגה הלאומית לכדורגל, בתקופה שתחילתה 5.4.98 וסופה 31.12.98. קשת תקבל זיכיון בלעדי לשידור משחקי הליגה הלאומית לכדורגל, בתקופה שתחילתה 1.1.99 וסופה 30.6.99. כמו כן יהיה כל אחד מהזכיינים אחראי באופן בלעדי לשידור משחקי חצי הגמר והגמר במשחקי גביע הטוטו וגביע המדינה ומשחקי נבחרת ישראל,¹ אשר יערכו ביום הכלול ביחידת השידור שלו.

הטעמים למתן הפטור

8. כניסת חוק הרשות השניה לטלוויזיה ורדיו, תש"ן - 1990 לתוקפו סימלה תחילת עידן חדש בתקשורת האלקטרונית. הענף נפתח לתחרות, הן בין רשות השידור לרשות השניה, והן בין זכייני הערוץ השני לבין עצמם.²

9. הסדר הרכישה המשותפת הוא הסדר כובל, לפי סעיף 2 לחוק ההגבלים העסקיים, הואיל וכל אחד מהזכיינים מגביל עצמו באופן העלול להפחית את התחרות בעסקים בינו ובין הזכיינים האחרים ובינו לבין צדדים שלישיים. זכייני הערוץ השני מבקשים לרכוש במשותף את זכויות שידור הכדורגל. בדרך הדברים הרגילה, לולא נערך הסכם לרכישה משותפת בין הזכיינים היה לכאורה כל אחד מהם מגיש הצעת רכישה משלו אשר היתה מתחרה עם הצעות שהגישו הזכיינים האחרים.

10. הסכם הרכישה המשותפת של שלושת הזכיינים עלול להעלות חששות לפגיעה בתחרות. הראשון, החשש מפגיעה עקיפה בענף שידורי הטלוויזיה והפרסום, בגין חלחול התאום מתחום הכדורגל לתחומים המשיקים; והשני, החשש מרכישת כוח מונופסוני של הזכיינים כנגד ההתאחדות; הסכם הרכישה המשותפת נופל, אם כן, בגדרו של סעיף 2 לחוק ההגבלים.

11. כפי שצינו בהחלטות קודמות בעניין זה, כל אחד מהזכיינים אינו צריך לאישור מערך ההגבלים העסקיים בכדי לרכוש באופן עצמאי זכויות שידור משחקי כדורגל. התנאי לכך הוא שהזכיון יצלם בעצמו את שידורי הכדורגל ויחליט בעצמו האם לשדר את כל משחקי הכדורגל (כאשר יום השבת ייכלל ביחידת השידור שלו), או האם להעביר זכויות שידור שונות לאחד הגופים המשדרים האחרים (הזכיינים האחרים, רשות השידור או זכייני הכבלים). אילו כך היו פני הדברים לא היתה מתעוררת, לכאורה, שאלה מתחום ההגבלים העסקיים.

¹ אם יממשו הזכיינים את זכות הסירוב הראשונה, שניתנה להם לרכישת זיכיון בלעדי לשידור שישה משחקים רשמיים של נבחרת ישראל.

² סעיף 62א(א) לחוק הרשות השניה קובע: "בעל זיכיון לא יתקשר במישרין או בעקיפין בהסכם עם בעל זיכיון אחר לעניין שידור, רכישה או הפקה של תוכניות או שידורים אחרים לרבות תשדירי פרסומת".

12. נסיבות הדברים מלמדות כי אין באפשרות כל זכין לרכוש את זכויות השידור לתקופה האמורה כאן, בעצמו ולשימושו. כפי שעולה מהחומר שהובא לפנינו, הזיכיון לשידור ביום שבת מתחלק בין הזכיינים. בתקופה שתחילתה 2.8.97 וסופה 30.4.98 תהיה רשת בעלת הזיכיון לשידור בשבת. בתקופה שתחילתה 1.5.98 וסופה 31.12.98 תהיה טלעד בעלת הזיכיון לשידור בשבת. בתקופה שתחילתה 1.1.99 וסופה 30.6.99 תהיה קשת בעלת הזיכיון לשידור בשבת. מן האמור לעיל עולה, אם כן, כי זכות השידור ביום שבת בתקופת הזיכיון לשידור משחקי הליגה לכדורגל, כפי שנקבעה על ידי ההתאחדות, לא תהיה בידי זכין אחד.

13. בנוסף למכירת הזיכיון הבלעדי לשידור משחקי הליגה לכדורגל וכחלק מאותה חבילה, מוכרת התאחדות הכדורגל זיכיון בלעדי למשחקי חצי הגמר והגמר במשחקי גביע הטוטו וגביע המדינה, וכן היא מעניקה זכות לסירוב ראשון לרכוש מההתאחדות זכויות הצילום והשידור של שישה משחקים רשמיים של נבחרת ישראל. משחקים אלו נערכים במהלך ימי השבוע. מועדי משחקי נבחרת ישראל בטורניר אליפות אירופה אינם ידועים כיום, ויקבעו באמצעות הגרלה.

14. זיכיון השידורים בערוץ השני מחולק בין הזכיינים, כך שלכל זכין זכות שידור יומיים בשבוע (מלבד יום השבת). סביר להניח, אם כן, כי משחקי חצי הגמר והגמר במשחקי גביע הטוטו וגביע המדינה וכן המשחקים הרשמיים של משחקי נבחרת ישראל בשנתיים הקרובות לא יכללו ביחידת השידור של זכין אחד.³

15. באותם מקרים בהם אני מתבקש לפטור לראשונה צדדים להסדר כובל, מהחובה לפנות לבית הדין להגבלים עסקיים, עלי להעריך מראש, על סמך תחזיות, וניתוח ההסדר הרלוונטי והענף כולו, האם ההסדר הכובל נשוא הבקשה יגביל באופן משמעותי את התחרות. אם אושר בעבר הסדר כובל או ניתן לו פטור על ידי, ועושי ההסדר מבקשים לאשרו שוב לאחר שתמה תקופת האישור או הפטור הקודמת, כי אז ניתן לבדוק אם ההסדר שאושר ופג הגביל את התחרות באופן משמעותי, אם לאו. שאלה זו עניינה בעובדות, לא בתחזיות. עובדות אלה מסייעות לקביעת עמדה באשר לפגיעה בתחרות שתיגזר מהארכת ההסדר, אם כי אין משקלן, בכל מקרה, קונקלוסיבי או מכריע.

16. ההסדר הכובל העומד לאישורי פועל, באופן דומה, משנת 1994. מאז הצטבר חומר עובדתי שעשוי לסייע בהערכת השפעת ההסדר על התחרות. בשנתיים האחרונות היטיבה, ככלל, פעילות הערוץ השני עם הציבור. למרות שניתן בעבר פטור מפניה לבית הדין לאישור הסדר כובל לרכישת משותפת של זכויות שידור משחקי כדורגל, התחרות בין זכייני הערוץ השני לא נפגעה.

17. עת שבחנתי את ההסכמים שהובאו לאישורי, הטרידה אותי הבקשה כי בשלוש שבתות בחודש אפריל 1998, בהן יום השבת חל ביחידת השידור של רשת, יופקו משחקי הכדורגל בידי טלעד. אולם, מבירור שערכתי עם הזכיינים עולה, כי אילו היתה טלעד בעלת הזיכיון לשידורי כדורגל רק בתקופה בה יום השבת נכלל ביחידת השידור שלה, היא היתה משדרת מספר מועט של משחקי כדורגל. שידור משחקי כדורגל כרוך בעלויות גבוהות אשר אין הצדקה להוציאן בגין משחקים ספורים.

18. על מנת לתת מענה לחששות התחרותיים העולים מההסכם כמות שהוא, החלטתי להתנות את מתן הפטור בשני תנאים. הראשון, חברת טלעד תשדר את משחקי הכדורגל באותן שלוש שבתות באורח עצמאי וללא תיאום עם רשת - הזכין שאותן שבתות כלולות ביחידת השידור שלו. השני, התמורה עבור שדורי משחקי נבחרת ישראל, כאמור בסעיף 6.1.2 לחוזה בין הזכיינים לבין עצמם, תועבר להתאחדות לכדורגל על ידי כל אחד מהזכיינים בנפרד.

19. נוכח האמור לעיל, דעתי כי ההסדר הכובל נשוא החלטה זו, בכפוף לתנאים שפורטו לעיל, מגביל באופן לא משמעותי את התחרות. ראשית, ההסדר מאושר לתקופה קצרה, כאשר התיאום בין הזכיינים מצטמצם אך ורק לרכישת זכויות השידור של משחקי הכדורגל. שנית, ניסיון העבר מוכיח כי הסדר במתכונת כזאת לא הגביל את התחרות באופן משמעותי, ולא מצאתי

³ כזכור מועדי משחקי נבחרת ישראל בטורניר אליפות אירופה אינם ידועים כיום ויקבעו באמצעות הגרלה.

טעם לחשוב כי קם שינוי נסיבות המצדיק מסקנה לפיה תוצאת הארכת ההסדר תהינה שונות באופן משמעותי מהשפעתו בתקופה שחלפה.

אשר על כן החלטתי לעשות שימוש בסמכותי הקבועה בסעיף 14 לחוק ההגבלים עסקיים, ולהעניק לזכיינים פטור מהחובה לקבל אישורו של בית הדין להגבלים עסקיים בעניין רכישה משותפת של זכויות שידור משחקי כדורגל מהתאחדות לכדורגל בישראל לתקופה של שנתיים שתחילתה עונת המשחקים 1997 - 1998.

הפטור מותנה בתנאים כדלקמן:

- א. חברת טלעד תשדר את משחקי הכדורגל באותן שלוש שבתות באורח עצמאי וללא תיאום עם רשת, הזכייין שהשבת כלולה ביחידת השידור שלו באותה תקופה.
- ב. התמורה עבור שדורי משחקי נבחרת ישראל, כאמור בסעיף 6.1.2 לחוזה בין הזכיינים לבין עצמם, תועבר להתאחדות לכדורגל על ידי כל אחד מהזכיינים בנפרד.

על החלטתי זו ניתן לערער לבית הדין להגבלים עסקיים בתוך 30 ימים, כאמור בסעיף 15 לחוק ההגבלים העסקיים.

ד"ר דוד תדמור
הממונה על הגבלים עסקיים

היום, ה' תשרי, תשנ"ח
6 אוקטובר, 1997